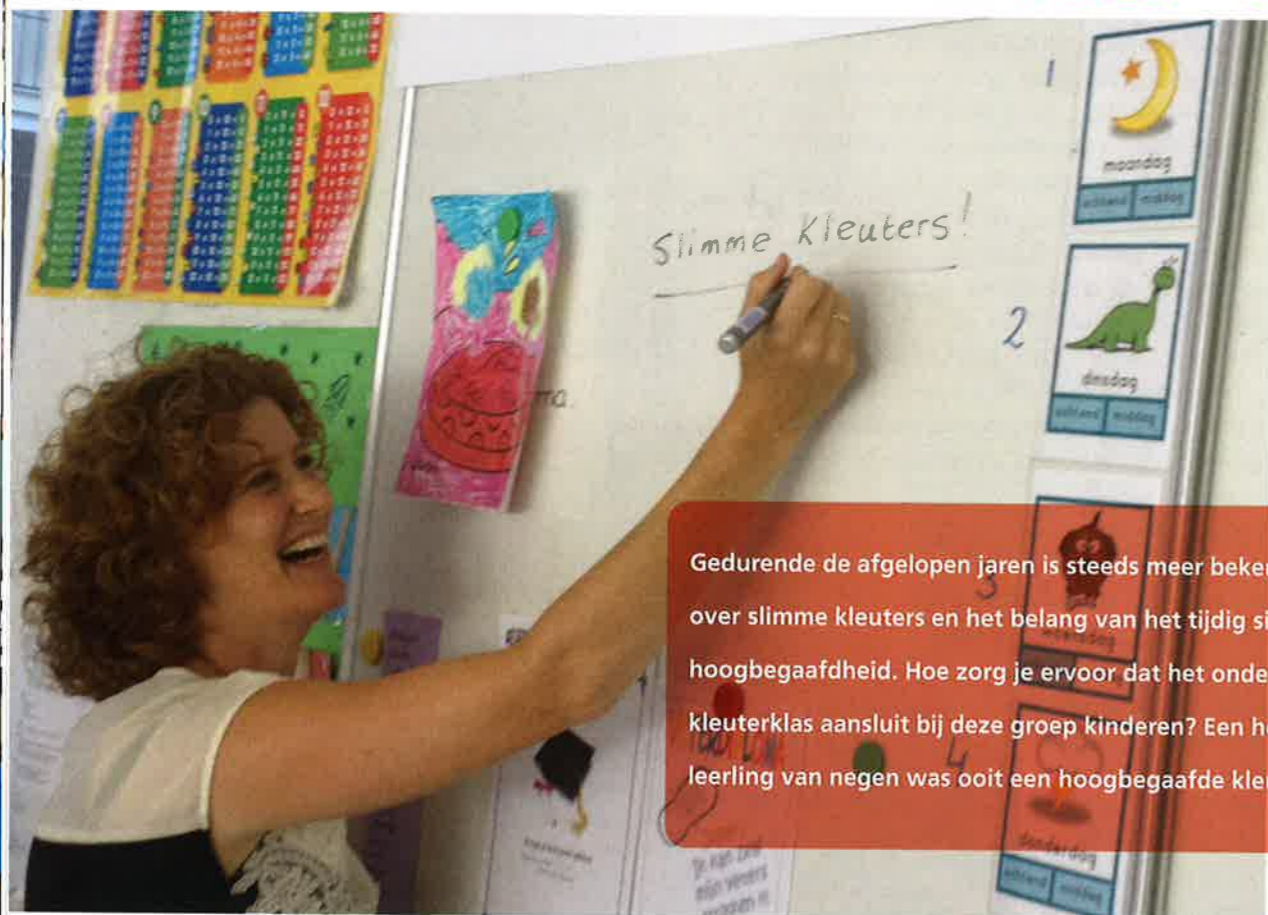

Neem een slimme kleuter serieus!

interview met Cora Hansen

Gedurende de afgelopen jaren is steeds meer bekend geworden over slimme kleuters en het belang van het tijdig signaleren van hoogbegaafdheid. Hoe zorg je ervoor dat het onderwijs vanaf de kleuterklas aansluit bij deze groep kinderen? Een hoogbegaafde leerling van negen was ooit een hoogbegaafde kleuter...

Hoe herken je een slimme kleuter eigenlijk? Hoe kun je deze slimme kleuter het best motiveren en begeleiden? Kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong zijn er in alle kleuren van de regenboog: verlegen of heel vrij, enthousiast of teruggetrokken, heel sociaal of vaak betrokken bij conflicten, op de voorgrond tredend of juist faalangstig. Trainer Cora Hansen geeft onder andere tijdens kenniscolleges van Novilo praktische handvatten aan leerkrachten om beter zicht te krijgen op de slimme kleuters in de groep.

Inzicht en een nieuwe aanpak

Cora vertelt over haar eerste ervaringen voor een groep hoogbegaafde kleuters: 'Ik stapte erin met mijn eigen ideeën, gebaseerd op literatuur over hoogbegaafdheid en mijn ervaring als groepsleerkracht. Er was nog niet veel informatie beschikbaar over jonge hoogbegaafde kinderen en er waren nauwelijks specifieke materialen of methodes. Ik verwachtte een klas vol leergierige kin-

deren met een grote woordenschat en een uitstekend geheugen. Kinderen die alles over dino's wilden weten en die behoefte zouden hebben aan extra uitdaging.' De praktijk wees anders uit: Cora zag kleuters die school saai vonden of die nog helemaal niet zo taalvaardig waren, kleuters die moeite hadden om zich aan regels en afspraken te houden en die afhaakten bij uitdagende opdrachten. Een aantal maanden worstelde ze hiermee, op zoek naar de juiste aanpak om haar kleuters gemotiveerd te krijgen. Het dwong haar om haar beeld van hoogbegaafde kinderen bij te stellen. Uiteindelijk bleek een nieuwe aanpak de sleutel tot succes. Haar nieuwe aanpak zorgde ervoor dat kleuters opbloeden. Hun nieuwsgierigheid, creativiteit en gedrevenheid kwamen tot uiting. Wat deed Cora om haar leerlingen gemotiveerd te krijgen? 'Uitgaan van de interesse van kinderen. Samen bedachten we over welk onderwerp de kinderen iets wilden leren, bijvoorbeeld over de middeleeuwen.

door Judith Fonteijn

Dit thema werd top-down uitgewerkt door zelf een middeleeuws land te bedenken, compleet met vlag en munteenheid. Elke activiteit gaf aanleiding tot het opzoeken en uitdiepen van informatie, zodat dit land zo "echt" mogelijk zou worden.'

Een andere goede benadering was de aandacht leggen op wat de kleuters wél doen tijdens de werkles. Op veel scholen wordt gewerkt met een aftekenkaartje of een takenlijst. Cora legt uit: 'Bij mijn kleutergroep werkte dit averechts en werd de motivatie om te werken steeds minder, omdat het nu eenmaal "af" moest. Op het moment dat ik de vraag stelde "Wat denken jullie dat we bij dit thema kunnen doen in de bouwhoek of de leeshoek?", kwamen ze met hun eigen ideeën en gingen ze enthousiast aan de slag. Wat de kinderen hadden gedaan, maakte ik zichtbaar in de klas. Bij het thema middeleeuwen hebben we bijvoorbeeld voor elk kind een schild opgehangen waarop we hun "wapenfeiten" noteerden.'

Vroeg signaleren is belangrijk

Het is belangrijk om kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong al vroeg te signaleren. Slimme kleuters passen zich namelijk vaak binnen zes weken aan: ze kijken goed om zich heen en zien feilloos wat *done* en *not done* is in de groep. Uit welke kast pakken de jongste kleuters hun spelletjes? Hoe tekenen de andere kleuters?

Dit vermogen tot aanpassen kan ervoor zorgen dat een

Gangbare kenmerken van hoogbegaafde kinderen:

- creativiteit
- uitstekend geheugen
- versnelde reken- en lees/taalontwikkeling
- doorzettingsvermogen
- zich bezighouden met levensvragen
- gevoel voor humor
- grote spanningsboog
- rijke fantasie
- goede sociaal-emotionele ontwikkeling
- brede en diepe interesse
- verbanden kunnen leggen

Het herkennen van kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong is een kwestie van goed kijken en luisteren, ervaring opdoen en feeling ontwikkelen.

kleuter op school een krastekening produceert, terwijl hij thuis al gedetailleerde taferelen tekent. Het gevolg van dit aanpassingsgedrag is dat ook kleuters al kunnen neigen naar onderpresteren, faalangst of ongezond perfectionisme. 'Om dit te voorkomen, is het erg belangrijk om als leerkracht snel en goed aan te sluiten bij de ontwikkeling van het kind. Als een kleuter al vaardig is in het gebied tot twintig of honderd, dan wil je dat snel weten zodat deze aansluiting ook daadwerkelijk kan plaatsvinden.'

Cora vertelt dat goede communicatie met ouders een belangrijke hulpbron voor de leerkracht is om dit aanpassingsgedrag vóór te zijn. 'Voer tijdig het wengesprek en vraag direct door naar de voorschoolse ontwikkeling, interesses en omgang met andere kinderen. Vraag naar een representatieve tekening en bespreek of hoogbegaafdheid voorkomt in de familie. Wat doet en kan het kind thuis al op het gebied van puzzelen en spelletjes? Heeft het kind al interesse in cijfers of letters?'

Hoe herken je een slimme kleuter?

De informatie van de ouders is de eerste stap: met deze informatie in gedachten kijk je gericht of je signalen van een ontwikkelingsvoorsprong waarneemt. In de